

~ ๑ ~

คู่มือ

พระไตรปิฎกฉบับแปลคำต่อคำกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่สังคมโลก

ประจำปี ๒๕๖๗

Word-by-Word Translation Tipitaka and
Buddhism Propagation to Global Society

๒๐๒๔

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๑

สูตรตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต

ได้รับทุนอุดหนุนโครงการจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ

ปีงบประมาณ ๒๕๖๗

คู่มือ การเรียนรู้
พระไตรปิฎก ฉบับแปลโดยศัพท์ (คำต่อคำ)

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๑
สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต

คำชี้แจง

วัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือการเรียนรู้พระไตรปิฎกฉบับแปลโดยศัพท์ (Word-by-Word Tipitaka Translation) มี ๒ ประการหลัก คือ ๑. เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายของศัพท์ที่ปรากฏในพระไตรปิฎกฉบับบาลี ที่เป็นอักษรไทยและอักษรโรมัน ทุกคำ ๒. เพื่อให้ความหมายของศัพท์แต่ละคำที่ปรากฏในพระไตรปิฎกทั้ง ๔๕ เล่ม ได้ช่วยสร้างให้ภาษาบาลีเป็นภาษาที่คงอยู่และสืบเนื่องคู่กับพระพุทธศาสนา

พระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๑ คือ สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต ว่าด้วยธรรม หมวด ๔ เช่น อริยธัมม ๔, พุทธบริษัท ๔, ปธาน ๔, อคติ ๔, จักร ๔, สังคหวัตถุ ๔ ฯลฯ มีเนื้อหาพระสูตรปรากฏอยู่ในวรรคต่างๆ ของแต่ละปณณาสก์ ซึ่งมีจำนวน ๔ ปณณาสก์ คือ ปฐมปณณาสก์ มุติยปณณาสก์ ตติยปณณาสก์ จตุตถปณณาสก์

คู่มือการศึกษาพระไตรปิฎกฉบับแปลคำต่อคำนี้ คณะผู้ดำเนินการได้พยายามอย่างยิ่งในการสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นกับพุทธศาสนิกชนและผู้สนใจศึกษาความหมาย ในการแปลคำศัพท์ที่แสดงด้วยการแปลบาลีซึ่งเป็นภาษาที่พระพุทธเจ้าทรงใช้แสดงธรรมเทศนา ในขณะเดียวกัน คณะผู้ดำเนินการ ได้สรุปประเด็นของธรรมที่สำคัญ ควรแก่การเรียนรู้ และการนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของแต่ละคนให้บรรลุจุดหมายที่เป็นความสงบสุขสูงสุดของชีวิต การจัดทำคู่มือจึงแบ่งออกเป็นบท ในแต่ละบทก็จะเป็นการกล่าวถึงธรรมที่บรรจุอยู่ในแต่ละส่วนของเล่ม พร้อมกับยกตัวอย่างของพระบาลีที่เกี่ยวข้องกับธรรมที่สรุปมาให้ศึกษา ผู้ใช้คู่มือจึงจะศึกษาถึงคำอธิบายธรรม มีบาลีประกอบต่อด้วยบทแปลแบบคำต่อคำ และตามด้วยบทแปลโดยความที่ได้จากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙.

สารบัญ

บทที่		หน้า
๑	สืลสูตร ว่าด้วยบุคคลผู้มีศีล	๕
๒	สังคหสูตร ว่าด้วยสังคหวัตถุ	๑๑
๓	ปัญหพยากรณ์สูตร ว่าด้วยวิธีการตอบปัญหา	๑๔
๔	คิหิสามิจิสูตร ว่าด้วยการปฏิบัติที่เหมาะสมแก่คฤหัสถ์	๑๘
๕	วณิขสูตร ว่าด้วยเหตุราคายาขาดทุนหรือได้กำไร	๒๒

บทที่ ๑

สืลสูตร

ว่าด้วยบุคคลผู้มีศีล

บทนี้ กล่าวถึงสืลสูตร ว่าด้วยบุคคลผู้มีศีล เพราะศีลเป็นหลักสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความประพฤติที่ดีงาม และเป็นพื้นฐานแห่งการสร้างสรรค์ชีวิตที่มีคุณภาพ สืลสูตรว่าด้วยบุคคลผู้มีศีลได้ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่มีศีลสมบูรณ์ ซึ่งหมายถึงการรักษาศีลในรูปแบบที่ครบถ้วนและมีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีปาติโมกข์ที่สมบูรณ์และการสำรวมจากการกระทำที่ผิดศีล บุคคลผู้มีศีล เป็นผู้ที่เห็นภัยในโทษแม้จะเล็กน้อยและมีความเข้าใจในความสำคัญของการรักษาศีล สมาทานศึกษาอยู่ในสิกขาบททั้งหลาย เป็นแนวทางที่ช่วยให้สามารถพัฒนาตนเองให้มีคุณธรรมและความประพฤติที่ดี

สืลสูตรว่าด้วยบุคคลผู้มีศีล จึงเป็นแนวทางที่แสดงถึงความสำคัญของการมีศีลในชีวิตประจำวัน และเป็นหลักการในการดูแลจิตใจให้มีความบริสุทธิ์และมีความสุขสิ่งที่เป็นสาระสำคัญในชีวิตที่เต็มไปด้วยความหมายและคุณค่า.

ตัวอย่าง

๑. บาลี

๒. สืลสูตร

๑๒. “สมปนฺนสึลา ภิกฺขเว วิหฺรธ สมปนฺนปาติโมกฺขา ปาติโมกฺขสํวรํสูตา วิหฺรธ อจฺจโรสมปนฺนา อญฺมตฺเตสฺส วุชฺเชสฺส ภยทสฺสาวิโน. สมายาย สิกฺขณ สิกฺขาปเทสฺส. สมปนฺนสึลานํ โว ภิกฺขเว วิหฺรตํ สมปนฺนปาติโมกฺขานํ ปาติโมกฺขสํวรํสูตานํ วิหฺรตํ อจฺจโรสมปนฺนํ อญฺมตฺเตสฺส วุชฺเชสฺส ภยทสฺสาวิโน สมายาย สิกฺขตํ สิกฺขาปเทสฺส. กิเมสฺส อุตฺตริ กรณียํ?

“จโรโต เจปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อภิชฺฌาพฺยาปาโท วิคฺโต โหติ ถินมิตฺธํ... อุทฺธจฺจกุกฺกัจจํ... วิจิจฺจฉา ปหีนา โหติ อารทฺธํ โหติ วีริยํ อสฺสลิณํ อปฺภุจฺจิตา สติ อสมมฺมุจฺจิตา ปสฺสทฺธํ กาโย อสฺสทฺธํ สสมาหิตํ จิตฺตํ เอกคฺคํ จรมปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํภูโต ‘อาตปปี โอตตปปี สตตํ สมิตํ อารทฺธํวีริโย ปหิตตฺโต’ติ วุจฺจติ.

“ฐิตสฺส เจปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อภิชฺฌาพฺยาปาโท วิคฺโต โหติ ถินมิตฺธํ... อุทฺธจฺจกุกฺกัจจํ... วิจิจฺจฉา ปหีนา โหติ อารทฺธํ โหติ วีริยํ อสฺสลิณํ อปฺภุจฺจิตา สติ อสมมฺมุจฺจิตา ปสฺสทฺธํ กาโย อสฺสทฺธํ สสมาหิตํ จิตฺตํ เอกคฺคํ ฐิตปปี ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํภูโต ‘อาตปปี โอตตปปี สตตํ สมิตํ อารทฺธํวีริโย ปหิตตฺโต’ติ วุจฺจติ.

“นิสินฺนสฺส เจปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อภิชฺฌาพฺยาปาโท วิคฺโต โหติ ถินมิตฺธํ... อุทฺธจฺจกุกฺกัจจํ... วิจิจฺจฉา ปหีนา โหติ อารทฺธํ โหติ วีริยํ อสฺสลิณํ อปฺภุจฺจิตา สติ อสมมฺมุจฺจิตา ปสฺสทฺธํ กาโย อสฺสทฺธํ สสมาหิตํ จิตฺตํ เอกคฺคํ นิสินฺนปปี ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํภูโต ‘อาตปปี โอตตปปี สตตํ สมิตํ อารทฺธํวีริโย ปหิตตฺโต’ติ วุจฺจติ.

“สยานสส เจปิ ภิกขเว ภิกขุโน ชาครสส อภิขมาพยาปาโท วิคโต โหติ ถินมิทธี... อุทจจกุกุกัจจ... วิจิจจนา ปหีนา โหติ อารทธี โหติ วีริย อสสลัน อูปัญฐิตา สติ อสมมัญญา ปสสทโร กาโย อสารทโร สมาหิต จิตตํ เอกคัค สยานปิ ภิกขเว ภิกขุ ชาครโร เอวัญโต ‘อาตานิ โอตตานิ สตตํ สมิตํ อารทธีวโร ปหิตตโต’ติ วุจจตี”ติ.

“ยตํ จเร ยตํ ติฏฐเฐ ยตํ อจเณ ยตํ สเย.

ยตํ สมินชเย ภิกขุ ยตเมณํ ปसारเย.

“อุทธี ติริยํ อปาจิณํ ยาวตา ชคโต คติ.

สมเวกขิตา จ ธมมานํ ขนธานํ อุททยพพาย.

“เจโตสมณสามีจี สิกขมานํ สทา สต.

สตตํ ปหิตตโตติ อาหุ ภิกขุ ตถาวโร”นติ. พุติย.

๒. การแปลคำต่อคำ

๒. สีสสูตร – พระสูตรเป็นเครื่องแสดงซึ่งบุคคลผู้มีศีล/

๑๒. “สมปนฺนสีลา – เป็นผู้มีศีลถึงพร้อมแล้ว/ [ตุมเห – เธอทั้งหลาย]/ ภิกขเว – ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย/ วิหรถ – จงพำนักอยู่เถิด/ สมปนฺนปาติโมกฺขา – เป็นผู้มีพระปาติโมกข์ถึงพร้อมแล้ว/ ปาติโมกฺขสํวรํสูตา – เป็นผู้ปิดกั้นพร้อมแล้วด้วยความปิดกั้นพร้อมในพระปาติโมกข์/ วิหรถ – จงพำนักอยู่เถิด/ อาจารย์โคจรสมปนฺนา – เป็นผู้ถึงพร้อมแล้วด้วยธรรมที่พึงประพฤติด้วยความเอื้อเฟื้อและวิสัยเป็นที่เที่ยวไปราวกะวาทที่เป็นที่เที่ยวไปแห่งโค/ อณุมตเตสุ – ที่มีประมาณเล็กน้อย/ วชเชสุ – ในโทษที่ควรเว้นทั้งหลาย/ ภัยทสฺสาวิโน – เป็นผู้เห็นซึ่งภัยโดยปกติ/ สมาทาย – ถือเอาพร้อมแล้ว/ ลิกฺขถ – จงสำเหนียกเถิด/ ลิกฺขาปเทสุ. – ในสิกขาบททั้งหลาย/

สมปนฺนสีลานํ – เป็นผู้มีศีลถึงพร้อมแล้ว/ โว – เมื่อท่านทั้งหลาย/ ภิกขเว – ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย/ วิหรตํ – พำนักอยู่/ สมปนฺนปาติโมกฺขานํ – เป็นผู้มีพระปาติโมกข์ถึงพร้อมแล้ว/ ปาติโมกฺขสํวรํสูตานํ – เป็นผู้ปิดกั้นพร้อมแล้วด้วยความปิดกั้นพร้อมในพระปาติโมกข์/ วิหรตํ – พำนักอยู่/ อาจารย์โคจรสมปนฺนานํ – เป็นผู้ถึงพร้อมแล้วด้วยธรรมที่พึงประพฤติด้วยความเอื้อเฟื้อและวิสัยเป็นที่เที่ยวไปราวกะวาทที่เป็นที่เที่ยวไปแห่งโค/ อณุมตเตสุ – ที่มีประมาณเล็กน้อย/ วชเชสุ – ในโทษที่ควรเว้นทั้งหลาย/ ภัยทสฺสาวิโน – เป็นผู้เห็นซึ่งภัยโดยปกติ/ สมาทาย – ถือเอาพร้อมแล้ว/ ลิกฺขตํ – สำเหนียกอยู่/ ลิกฺขาปเทสุ. – ในสิกขาบททั้งหลาย/

กิมสส – กิจอะไร ควรเป็น/ อุตฺตริ – ให้ยิ่งขึ้นไป/ กรณีย? – เป็นกิจที่ควรกระทำ?/

“จโร – ผู้เที่ยวไปอยู่/ เจปิ – แม้หากว่า/ ภิกขเว – ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย/ ภิกขุโน – ของภิกษุ/ อภิขมาพยาปาโท – การเพ่งเล็งและความพยาบาท/ วิคโต – เป็นธรรมที่ไปปราศแล้ว/ โหติ; – ย่อมเป็น/

ถินมิทธีเป – ความหดหู่และความเชื่องซึม ฯลฯ/

อุทจจกุกุกัจจเป – ความฟุ้งซ่านและความกังวลใจ ฯลฯ/

วิจิกิจฉา – ความเคลือบแคลง/ **ปัทนา** – เป็นธรรมที่ละออกแล้ว/ **โหติ** – ย่อมเป็น/ **อารทฺ** – เป็นธรรมที่ปรารภยิ่งแล้ว/ **โหติ** – ย่อมเป็น/ **วิริย** – ความเพียร/ **อสลสิน** – เป็นธรรมที่ไม่ย่อหย่อนแล้ว/ **อุปฏฐิตา** – เข้าไปตั้งมั่นแล้ว/ **สติ** – ความระลึก/ **อสมมุฏฐา** – ไม่หลงลืมพร้อมแล้ว/ **ปสฺสทฺโร** – ระงับแล้ว/ **กาโย** – ร่างกาย/ **อสารทฺโร** – ไม่ปรารภพร้อมยิ่งแล้ว/ **สมาหิต** – ตั้งมั่นพร้อมยิ่งแล้ว/ **จิตฺต** – จิต/ **เอกคค** – เป็นจิตที่มีอารมณ์เป็นหนึ่ง/

จรมปิ – แม้เที่ยวไปอยู่/ **ภิกฺขเว** – ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย/ **ภิกฺขุ** – ภิกษุ/ **เอวํภูโต** – ผู้เป็นแล้วอย่างนี้/ ‘**อาตปิ** – เป็นผู้มีคามเพียรเป็นเครื่องยังกิเลสให้ร้อนยิ่ง/ **โอดตปิ** – เป็นผู้มีคามเกรงกลัวโดยปกติ/ **สตต** – ตลอดกาลที่เป็นไปติดต่อกันแล้ว/ **สมิต** – ตลอดกาลที่เป็นไปแล้วโดยความสม่ำเสมอ/ **อารทฺทวิริโย** – เป็นผู้มีคามเพียรที่ปรารภยิ่งแล้ว/ **ปทิตต** – ว่าเป็นผู้มีตนที่ส่งไปก่อนแล้ว’ ดังนี้/ [มยา – อันข้าพเจ้า]/ **วุจฺจติ** – ย่อมกล่าวเรียก/

“**ฐิตสส** – ผู้ยืนอยู่แล้ว/ **เจปิ** – แม้หากว่า/ **ภิกฺขเว** – ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย/ **ภิกฺขุน** – ของภิกษุ/ **อภิขมาพยาปาโท** – การเพ่งเล็งและความพยายาม/ **วิคโต** – เป็นธรรมที่ไปปราศแล้ว/ **โหติ**; – ย่อมเป็น/

ถินมทฺธาเป – ความหดหู่และความเชื่องซึม ฯลฯ/

อุทฺทจฺจกุกฺกจฺจาเป – ความฟุ้งซ่านและความกังวลใจ ฯลฯ/

วิจิกิจฉา – ความเคลือบแคลง/ **ปัทนา** – เป็นธรรมที่ละออกแล้ว/ **โหติ** – ย่อมเป็น/ **อารทฺ** – เป็นธรรมที่ปรารภยิ่งแล้ว/ **โหติ** – ย่อมเป็น/ **วิริย** – ความเพียร/ **อสลสิน** – เป็นธรรมที่ไม่ย่อหย่อนแล้ว/ **อุปฏฐิตา** – เข้าไปตั้งมั่นแล้ว/ **สติ** – ความระลึก/ **อสมมุฏฐา** – ไม่หลงลืมพร้อมแล้ว/ **ปสฺสทฺโร** – ระงับแล้ว/ **กาโย** – ร่างกาย/ **อสารทฺโร** – ไม่ปรารภพร้อมยิ่งแล้ว/ **สมาหิต** – ตั้งมั่นพร้อมยิ่งแล้ว/ **จิตฺต** – จิต/ **เอกคค** – เป็นจิตที่มีอารมณ์เป็นหนึ่ง/

ฐิตปิ – แม้ผู้ยืนอยู่แล้ว/ **ภิกฺขเว** – ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย/ **ภิกฺขุ** – ภิกษุ/ **เอวํภูโต** – ผู้เป็นแล้วอย่างนี้/ ‘**อาตปิ** – เป็นผู้มีคามเพียรเป็นเครื่องยังกิเลสให้ร้อนยิ่ง/ **โอดตปิ** – เป็นผู้มีคามเกรงกลัวโดยปกติ/ **สตต** – ตลอดกาลที่เป็นไปติดต่อกันแล้ว/ **สมิต** – ตลอดกาลที่เป็นไปแล้วโดยความสม่ำเสมอ/ **อารทฺทวิริโย** – เป็นผู้มีคามเพียรที่ปรารภยิ่งแล้ว/ **ปทิตต** – ว่าเป็นผู้มีตนที่ส่งไปก่อนแล้ว’ ดังนี้/ [มยา – อันข้าพเจ้า]/ **วุจฺจติ** – ย่อมกล่าวเรียก/

“**นิสินสส** – ผู้นั่งแล้ว/ **เจปิ** – แม้หากว่า/ **ภิกฺขเว** – ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย/ **ภิกฺขุน** – ของภิกษุ/ **อภิขมาพยาปาโท** – การเพ่งเล็งและความพยายาม/ **วิคโต** – เป็นธรรมที่ไปปราศแล้ว/ **โหติ**; – ย่อมเป็น/

ถินมทฺธาเป – ความหดหู่และความเชื่องซึม ฯลฯ/

อุทฺทจฺจกุกฺกจฺจาเป – ความฟุ้งซ่านและความกังวลใจ ฯลฯ/

วิจิกิจฉา – ความเคลือบแคลง/ **ปัทนา** – เป็นธรรมที่ละออกแล้ว/ **โหติ** – ย่อมเป็น/ **อารทฺ** – เป็นธรรมที่ปรารภยิ่งแล้ว/ **โหติ** – ย่อมเป็น/ **วิริย** – ความเพียร/ **อสลสิน** – เป็นธรรมที่ไม่ย่อหย่อนแล้ว/ **อุปฏฐิตา** – เข้าไปตั้งมั่นแล้ว/ **สติ** – ความระลึก/ **อสมมุฏฐา** – ไม่หลงลืมพร้อมแล้ว/ **ปสฺสทฺโร** – ระงับแล้ว/ **กาโย** – ร่างกาย/ **อสารทฺโร** – ไม่ปรารภพร้อมยิ่งแล้ว/ **สมาหิต** – ตั้งมั่นพร้อมยิ่งแล้ว/ **จิตฺต** – จิต/ **เอกคค** – เป็นจิตที่มีอารมณ์เป็นหนึ่ง/

นิสินโนปิ – แม้ผู้นั่งแล้ว/ **ภิกฺขเว** – ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย/ **ภิกฺขุ** – ภิกษุ/ **เอวํภูโต** – ผู้เป็นแล้วอย่างนี้/ ‘**อาตปิ** – เป็นผู้มีคามเพียรเป็นเครื่องยังกิเลสให้ร้อนยิ่ง/ **โอดตปิ** – เป็นผู้มีคามเกรงกลัวโดยปกติ/ **สตต** – ตลอดกาลที่เป็นไปติดต่อกันแล้ว/ **สมิต** – ตลอดกาลที่เป็นไปแล้วโดยความสม่ำเสมอ/ **อารทฺทวิริโย** – เป็นผู้มีคามเพียรที่ปรารภยิ่งแล้ว/ **ปทิตต** – ว่าเป็นผู้มีตนที่ส่งไปก่อนแล้ว’ ดังนี้/ [มยา – อันข้าพเจ้า]/ **วุจฺจติ** – ย่อมกล่าวเรียก/

“สยานสส – ผู้นอนอยู่/ เจปิ – แม่หากว่า/ ภิกขเว – ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย/ ภิกขุโน – ของภิกษุ/ ชาครสส – ผู้ตื่นอยู่/ อภิขฌาพยาปาโท – การเพ่งเล็งและความพยายาม/ วิคโต – เป็นธรรมที่ไปปราศแล้ว/ โหติ; – ย่อมเป็น/ ถินมิทฐาเปา – ความหดหู่และความเชื่องซึม ฯลฯ/

อุทจจกุกุกจจาเปา – ความฟุ้งซ่านและความกังวลใจ ฯลฯ/

วิจิกจจา – ความเคลือบแคลง/ ปหีนา – เป็นธรรมที่ละออกแล้ว/ โหติ – ย่อมเป็น/ อารทํ – เป็นธรรมที่ปรารภยิ่งแล้ว/ โหติ – ย่อมเป็น/ วิริยํ – ความเพียร/ อสสสินํ. – เป็นธรรมที่ไม่ย่อหย่อนแล้ว/ อุပ္ปฐิตา – เข้าไปตั้งมั่นแล้ว/ สติ – ความระลึก/ อสมมภูฐา – ไม่หลงลืมพร้อมแล้ว/ ปสสทุโร – ระงับแล้ว/ กาโย – ร่างกาย/ อสารทุโร – ไม่ปรารภพร้อมยิ่งแล้ว/ สมาหิตํ – ตั้งมั่นพร้อมยิ่งแล้ว/ จิตตํ – จิต/ เอกคคํ. – เป็นจิตที่มีอารมณ์เป็นหนึ่ง/

สยาโนปิ – แม้ผู้นอนอยู่/ ภิกขเว – ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย/ ภิกขุ – ภิกษุ/ ชาโคร – เป็นผู้ที่มีธรรมเป็นเครื่องตื่น/ เอวภูโต – ผู้เป็นแล้วอย่างนี้/ ‘อาตปิ – เป็นผู้มีความเพียรเป็นเครื่องยังกิเลสให้ร้อนยิ่ง/ โอตตปิ – เป็นผู้มีความเกรงกลัวโดยปกติ/ สตตํ – ตลอดกาลที่เป็นไปติดต่อกันแล้ว/ สมิตํ – ตลอดกาลที่เป็นไปแล้วโดยความสม่ำเสมอ/ อารทวิริโย – เป็นผู้มีความเพียรที่ปรารภยิ่งแล้ว/ ปหิตตโต’ติ – ว่าเป็นผู้มีตนที่ส่งไปก่อนแล้ว’ดังนี้/ วุจจติ”ติ. – ย่อมตรัสเรียก”ดังนี้/

“ยตํ – ด้วยความสำรวม/ จเร – พึงเที่ยวไป/ ยตํ – ด้วยความสำรวม/ ติฏฐเฐ – พึงยืนอยู่/ ยตํ – ด้วยความสำรวม/ อจเฐ – พึงนั่ง/ ยตํ – ด้วยความสำรวม/ สเย. – พึงนอน/ ยตํ – ด้วยความสำรวม/ สมินชเย – พึงอเข้ามาพร้อม/ ภิกขุ – ภิกษุ/ ยตเมณํ – ซึ่งบุรุษผู้นั้นนั่น ผู้สำรวมแล้ว/ ปสาร์เย. – พึงเหยียดออก/ “อุทํ – ในภูมิชั้นบน/ ติริยํ – ในภูมิชั้นกลาง/ อปาจันํ – ในภูมิชั้นต่ำ/ ยาวตา – มีประมาณเท่าใด/ ชคโต – จากโลก/ คติ. – ภูมิเป็นที่ไป/ สมเวกขิตา จ – เป็นผู้เห็นพร้อม ด้วย/ ธมมานํ – แห่งแห่งธรรมทั้งหลาย/ ขนธานํ – แห่งหมวดหมู่ทั้งหลาย/ อุทยพพยํ. – ซึ่งความเกิดและความดับ/ “เจโตสมถสามิจิ – ซึ่งวิถีทางเป็นเครื่องดำเนินไปเฉพาะที่สมควรแก่ความสงบแห่งจิต/ ลิกขมานํ – ผู้ศึกษาอยู่/ สทา – ในกาลทุกเมื่อ/ สตํ. – เป็นอยู่/ สตตํ – ต่อเนื่อง/ ปหิตตโต’ติ – ว่าเป็นผู้มีตนที่ส่งไปก่อนแล้ว’ดังนี้/ อาหุ – กล่าวเรียกแล้ว/ ภิกขุ – ซึ่งภิกษุ/ ตถาวริ”นติ. – ผู้เป็นเช่นนั้น”ดังนี้แล/

ทุติยํ. – ที่ ๒/ [สัสสูตตํ – สัสสูตฺร/ นิฏฐิตํ – จบแล้ว]/

๓. การแปลโดยความ

๒. สิลสูตร^๑

ว่าด้วยบุคคลผู้มีศีล

[๑๒] ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงมีศีลสมบูรณ์ มีปาติโมกข์สมบูรณ์ สำรวมด้วยการสังวรในปาติโมกข์^๒ เพียบพร้อมด้วยอาจารย์^๓ และโคจร^๔ มีปกติเห็นภัยในโทษแม้เล็กน้อย สมาทานศึกษาอยู่ในสิกขาบททั้งหลายเกิดเมื่อเธอทั้งหลายมีศีลสมบูรณ์ มีปาติโมกข์สมบูรณ์ สำรวมด้วยการสังวรในปาติโมกข์ เพียบพร้อมด้วยอาจารย์และโคจร มีปกติเห็นภัยในโทษแม้เล็กน้อย สมาทานศึกษาอยู่ในสิกขาบททั้งหลาย จะมีกิจอะไรที่ควรทำให้ยิ่งขึ้นไปอีกเล่า

ถ้าภิกษุผู้กำลังเดินอยู่ ปราศจากอภิชฌา (เพ่งเล็งอยากได้ของเขา) พยาบาท (ความคิดร้าย) ละถีนมิทธะ (ความหดหู่และเซื่องซึม) อุทัจจกุกกุจจะ (ความฟุ้งซ่านและร้อนใจ) วิจิกิจฉา (ความลังเลสงสัย) ได้ ปราศจากความเพียร ไม่ย่อหย่อนมีสติตั้งมั่น ไม่หลงลืม มีกายสงบ ไม่กระสับกระส่าย มีจิตแน่วแน่ เป็นสมาธิภิกษุแม้กำลังเดินอยู่ ผู้เป็นอย่างนี้มีคามเพียร มีโอตตัมปะ เราเรียกว่า ‘ผู้ปราศจากความเพียร อุทิสกายและใจต่อเนื่องตลอดไป’ ถ้าภิกษุผู้กำลังยืน ฯลฯ

ถ้าภิกษุผู้กำลังนั่ง ...

ถ้าภิกษุผู้กำลังนอน ตื่นอยู่ ปราศจากอภิชฌา พยาบาท ละถีนมิทธะ อุทัจจกุกกุจจะ วิจิกิจฉาได้ ปราศจากความเพียร ไม่ย่อหย่อน มีสติตั้งมั่น ไม่หลงลืม มีกายสงบ ไม่กระสับกระส่าย มีจิตแน่วแน่ เป็นสมาธิ ภิกษุแม้กำลังนอน ตื่นอยู่ผู้เป็นอย่างนี้มีคามเพียร มีโอตตัมปะ เราก็เรียกว่า ‘ผู้ปราศจากความเพียร อุทิสกายและใจต่อเนื่องตลอดไป

ภิกษุควรเดินสำรวม ยืนสำรวม

นั่งสำรวม นอนสำรวม

คู้เข่าสำรวม เขยิบตอกสำรวม

พิจารณาความเกิดและความดับแห่งธรรมชั้น

ท้าวภูมิเป็นที่อยู่ของสัตว์ทั้งชั้นบน ชั้นกลาง และชั้นต่ำ

^๑ อัง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๑๒/๒๒-๒๓.

^๒ สังวรในปาติโมกข์ มีอรรถาธิบายแต่ละคำ ดังนี้ สังวร หมายถึงการไม่ละเมิดทางกาย ทางวาจา @ปาติโมกข์ หมายถึงศีลสิกขาบทที่เป็นเหตุให้ผู้รักษาลดพ้นจากทุกข์ (ปาติ = สิกขา + โมกขะ = @ความหลุดพ้น) (วิสุทธิ. ๑/๑๔/๑๗)

^๓ อาจารย์ หมายถึงการไม่ล่วงละเมิดทางกาย การไม่ล่วงละเมิดทางวาจา การไม่ล่วงละเมิดทางกายและทางวาจา หรือความสำรวมศีลทั้งหมด คือการไม่เลี้ยวซีกด้วยอาชีพที่ผิดที่พระพุทธเจ้ารังเกียจ เช่น ไม่เลี้ยวซีก ด้วยการให้ไม้ไผ่ ให้ใบไม้ ดอกไม้ ผลไม้ เครื่องสาน ไม้สีฟัน ไม่เลี้ยวซีกด้วยการทำตนต่ำกว่าคฤหัสถ์ด้วยการพูดเล่นเป็นแก่งั่ว (จริงบ้าง ไม่จริงบ้าง) ไม่เลี้ยวซีกด้วยการเลี้ยงเด็ก และการรับส่งข่าว (วิสุทธิ. ๑/๑๔/๑๘)

^๔ โคจร หมายถึงสถานที่ที่เข้าไปของภิกษุซึ่งไม่มีหญิงแพศยา (โสเภณี) ไม่มีหญิงหม้าย ไม่มีสาวเทื้อ (สาวแก่) ไม่มีบัณฑิต ไม่มีการบูชา ไม่มีร้านสุรา ไม่เป็นสถานที่ต้องคลุกคลีกับพระราชามหาอำมาตย์และพวกเดียรฉัตร ตรงกันข้าม ต้องเป็นสถานที่ของตระกูลที่มีศรัทธาเลื่อมใส เป็นดุษบ่อน้ำ รุ่งเรืองด้วยผ้ากาสาละ ออวอลด้วยกลิ่นกฤษี มุ่งหวังความสุขแก่ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เป็นสถานที่ที่ภิกษุสำรวมอินทรีย์ ๖ จดเว้นการชวนชววยในการดูการละเล่นที่เป็นข้าศึกแก่กุศล เช่น การฟ้อน ขับร้องประโคมดนตรี หรือหมายถึงสติปัฏฐาน ๔ (ขุ.ม. (แปล) ๒/๑๑/๒๙๐, วิสุทธิ. ๑/๑๔/๑๗-๑๘)

นักปราชญ์ทั้งหลายเรียกภิกษุเช่นนั้น
ผู้ศึกษาข้อปฏิบัติที่สมควรแก่ความสงบใจ
มีสติอยู่ทุกเมื่อว่า ‘ผู้อุทิศกายและใจต่อเนื่อง’
สืลสูตรที่ ๒ จบ

๔. สรุป

พระภิกษุ เป็นผู้ที่มีศีลสมบูรณ์ มีปาติโมกข์สมบูรณ์ สำรวมด้วยการสังวรในปาติโมกข์ เพียบพร้อมด้วยอาจารย์และโคจร มีปกติเห็นภัยในโทษแม้เล็กน้อย สมาทานศึกษาอยู่ในสิกขาบททั้งหลายเกิด จึงเป็นต้นแบบของผู้มีศีล เป็นมิตรกับทุกสิ่งมีชีวิต ใครพบเห็นรู้สึกปลอดภัย อยากใกล้ชิด คุณลักษณะเช่นนี้ เพราะได้รับการปลูกฝังมาอย่างดีจากพระพุทธเจ้า

ขณะกำลังเดิน ยืน นั่ง หรือ นอน จงปราศจากอภิชฌา (เพ่งเล็งอยากได้ของเขา) พยาบาท (ความคิดร้าย) ละตินมิทธะ (ความหดหู่และเชื่องซึม) อุทธัจจกุกกุจจะ (ความฟุ้งซ่านและร้อนใจ) วิจิกิจฉา (ความลังเลสงสัย) ได้ ปราศจากความเพียร ไม่ย่อหย่อน มีสติตั้งมั่น ไม่หลงลืม มีกายสงบ ไม่กระสับกระส่าย มีจิตแน่วแน่ เป็นสมาธิ

๕. ข้อคิดตามหลักธรรม

หลักการต่อไปนี้เป็นหลักธรรมที่มีคุณค่าที่สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังนี้

- ศีล : การรักษาศีลช่วยให้คนมีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิต โดยส่งเสริมให้เกิดความสงบสุขในใจ และสร้างสังคมที่สงบสุข ปลอดภัยจากความขัดแย้งและความรุนแรง

- ปาติโมกข์สมบูรณ์ : การทำให้ปาติโมกข์สมบูรณ์หมายถึงการรักษาและปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างเข้มงวด ซึ่งช่วยให้ผู้ปฏิบัติได้บรรลุความบริสุทธิ์ในจิตใจ ลดความทุกข์และสามารถเจริญในการปฏิบัติธรรม

- เห็นภัยในวัฏสงสาร : การตระหนักถึงความทุกข์ที่เกิดขึ้นในวัฏสงสาร ทำให้เราตระหนักถึงความไม่เที่ยงของชีวิต และกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาจิตใจ ปล่อยาวางสิ่งที่ไม่มีสาระ และมุ่งเน้นการปฏิบัติธรรมเพื่อนำไปสู่การหลุดพ้นจากทุกข์

- สมาทานสิกขาบท : การปฏิบัติตามสิกขาบท ช่วยให้ผู้ปฏิบัติมีระเบียบวินัยในชีวิตและมีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน สามารถพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้นและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

- ละนิวรณ์ห้า : การปล่อยวางอุปสรรคทางจิตใจ หรือสิ่งที่ เป็นเครื่องปิดกั้นขัดขวางความงอกงามในธรรม ความก้าวหน้ไปในธรรม เช่น ความพอใจในกาม ความโกรธ ความง่วงครอบงำ ความลังเล ความฟุ้งซ่าน

บทที่ ๒

สังคหสูตร

ว่าด้วยสังคหวัตถุ

บทนี้ กล่าวถึงสังคหสูตร ว่าด้วยสังคหวัตถุ เป็นแนวคิดที่สำคัญในพระพุทธศาสนา เป็นหลักในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม โดยเฉพาะในกลุ่มชุมชนหรือสังคมที่มีความหลากหลายและมีความต้องการในการเชื่อมโยงระหว่างกัน สังคหวัตถุ ประกอบด้วยหลักการสำคัญ ๔ ประการ ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานตตาทิกรรม ๔ ประการนี้ กล่าวได้ว่าเป็นหลักสังคมสงเคราะห์โดยแท้จริง ทำให้สังคมอยู่กันอย่างโอบอ้อมอารีย์ต่อกัน

ตัวอย่าง

๑. บาลี

๒. สังคหสูตร

๓๒. “จตุตถาริมา นิกขเว สงคหวัตถุ นิ. กตมานิ จตตาริ? ทานํ เปยวชฺชํ อตถจริยา สมานตตตา อิมานิ โข นิกขเว จตตาริ สงคหวัตถุ นิ”ติ.

“ทานญจ เปยวชฺชญจ อตถจริยา จ ยา อิธ.

สมานตตตา จ ฌเมสุ ตตถ ตตถ ยถารหิ.

เอเต โข สงคหา โลเก รตสสาณิว ยายโต.

“เอเต จ สงคหา นาสสุ น มาตา ปุตตการณา.

ลเถถ มานํ ปุชฺช วา ปิตา วา ปุตตการณา.

“ยสฺมา จ สงคหา เอเต สมเวกฺขนติ ปณฺชิตา.

ตสฺมา มหตฺตํ ปปโปนติ ปาสฺสา จ ภวนติ เต”ติ. พุติยิ.

๒. การแปลคำต่อคำ

๒. สังคหสูตร – พระสูตรเป็นเครื่องแสดงซึ่งสังคหวัตถุ/

๓๒. “จตุตถาริมา นิกขเว – ๔ ประการ เหล่านี้/ นิกขเว – ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย/ สงคหวัตถุ นิ. – วัตถุที่ควรสงเคราะห์ทั้งหลาย/

กตมานิ – คือ อะไรบ้าง/ จตตาริ? – ๔ ประการ?/

[๑] ทานํ – การให้/

[๒] เปยวชฺชํ – การกล่าวซึ่งวาจาเป็นที่รัก/

[๓] อตถจริยา – การประพฤติซึ่งประโยชน์/

[๔] สมานตตตา. – ความเป็นแห่งบุคคลผู้มีตนสม่าเสมอ/

อิมานิ โข – เหล่านี้แล/ ภิกขเว – ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย/ จตตาริ – ๔ ประการ/ สงคหวัตถุ^๕นี้”ติ. – วัตถุที่ควร
สงเคราะห์ทั้งหลาย”ดังนี้/

“ทานญจ – การให้ ด้วย/ เปยยวัชชะญ – การกล่าวซึ่งวาจาเป็นที่รัก ด้วย/ อตถจริยา จ – การประพฤติซึ่ง
ประโยชน์ ด้วย/ ยา – ไต/ อิธ. – นี่/ สมานตตตา จ – ความเป็นแห่งบุคคลผู้มีตนสม่าเสมอ ด้วย/ ธมเมสุ –
ในธรรมทั้งหลาย/ ตตถ – เหล่านั้น/ ตตถ – เหล่านั้น/ ยถารหิ. – ตามสมควร/ เอเต โข – เหล่านี้แล/ สงคหา
– สังคหธรรมทั้งหลาย/ โลเก – ในโลก/ รตสสาณิว – เพียงดั่งลี้มสลัก แห่งรด/ ยายโต. – ที่เล่นไปอยู่/ “เอเต
– เหล่านั้น/ จ – ก็/ สงคหา – สังคหธรรมทั้งหลาย/ นาสุสุ – ไม่พึงมี/ น – หามีได้/ มาตา – มารดาและบิดา
ทั้งหลาย/ ปุตตการณา. – เพราะเหตุแห่งบุตร/ ลลเก – พึงได้/ มานิ – ซึ่งการนับถือ/ ปุขิ วา – ซึ่งการบูชา
หรือ/ ปิตา วา – หรือว่า บิดา/ ปุตตการณา. – เพราะเหตุแห่งบุตร/ “ยสุมา – ไต/ จ – เพราะว่/ [การณา –
เพราะเหตุ]/ สงคหา – ซึ่งสังคหธรรมทั้งหลาย/ เอเต – เหล่านั้น/ สมมเปกขนติ – ย่อมเพ่งดูอยู่โดยชอบ/ ปณ
จิตา. – บัณฑิตทั้งหลาย/ ตสุมา – เพราะเหตุนั้น/ มหตติ – ซึ่งความเป็นแห่งบุคคลผู้เป็นใหญ่/ ปบโปนติ –
ย่อมบรรลุ/ ปาสสา จ – เป็นผู้ที่ควรสรรเสริญ ด้วย/ ภาวนติ – ย่อมเป็น/ [ปณจิตา. – บัณฑิตทั้งหลาย]/ เต”
ติ. – เหล่านี้”ดังนี้แล/

พุทฺธิย. – ที่ ๒/ [สงคหวัตถุ – สังคหสูตร/ นิฎฐิต – จบแล้ว]/

๓. การแปลโดยความ

สังคหสูตร^๕

ว่าด้วยสังคหวัตถุ

[๓๒] ภิกษุทั้งหลาย สังคหวัตถุ (ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว) ๔ ประการนี้ สังคหวัตถุ ๔ ประการ อะไรบ้าง คือ

๑. ทาน (การให้)
๒. เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก)
๓. อตถจริยา (การประพฤติประโยชน์)
๔. สมานตตตา (การวางตนสม่าเสมอ)

ภิกษุทั้งหลาย สังคหวัตถุ ๔ ประการนี้แล

ทาน เปยยวัชชะ อตถจริยาในโลกนี้

และสมานตตตาในธรรมนั้น ๆ ตามสมควร

สังคหธรรมเหล่านี้แลช่วยอุ้มชูโลก

เหมือนลี้มสลักที่ยึดคุมรถซึ่งเล่นไปไว้ได้ฉะนั้น

ถ้าไม่พึงมีธรรมเหล่านี้ มารดาหรือบิดา

^๕ อัง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๓๒/๕๐-๕๑.

ก็ไม่พึงได้การนับถือหรือการบูชาเพราะบุตรเป็นเหตุ
แต่เพราะบัณฑิตเล็งเห็นความสำคัญของสังคหธรรมเหล่านี้
ฉะนั้น บัณฑิตเหล่านั้นจึงถึงความเป็นใหญ่
และเป็นผู้นำสรสรเสริญ

๔. สรุป

สังคหัตถ์ คือ หลักการสงเคราะห์กัน หลักการอยู่ร่วมกันแบบแบ่งปันถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน ร่วมด้วยช่วยกัน
สังคหัตถ์ ๔ ประการ คือ

๑. ทาน (การให้)
๒. เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก)
๓. อัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์)
๔. สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ)

หลักธรรมนี้ โดยมากนำไปใช้ในลักษณะปัจเจกบุคคล แต่ไม่ได้ถูกนำไปใช้ในเชิงระบบหรือในการบริหารองค์กร
เราจึงเห็นภาพคนในสังคมทั่วไปมีวัฒนธรรมน้ำใจช่วยเหลือเอื้อเฟื้อกันน้อยในยามยาก แต่ระดับองค์กรหรือหน่วยงานกลับ
ขาดวัฒนธรรมด้านสังคหัตถ์

๕. ข้อคิดตามหลักธรรม

สังคหัตถ์ ๔ เป็นหลักการที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม และมีประโยชน์และคุณค่าต่อสังคม
ดังนี้:

๑. ทาน (การให้ การแบ่งปัน) : ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างผู้คน ทำให้เกิดความรู้สึกเคารพ
และชื่นชมซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความมั่นคงในชุมชน เพราะเมื่อคนในสังคมมีการให้และแบ่งปัน จะมี
การช่วยเหลือเกื้อกูลกันเกิดขึ้น

๒. เปยวจา (กล่าววาจาเป็นที่รัก) : การใช้คำพูดที่สุภาพและเป็นที่รักทำให้การสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นไป
อย่างราบรื่น สร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดี ส่งเสริมบรรยากาศที่เป็นมิตรในสังคม ลดความขัดแย้งและการเกิด
ปัญหา

๓. อัตถจริยา (บำเพ็ญประโยชน์) : การทำงานหรือกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่น การจิตอาสาที่ช่วย
พัฒนาชุมชน ทำให้เกิดความร่วมมือและสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมของสมาชิกในสังคม

๔. สมานตา (เสมอต้นเสมอปลาย) : การรักษาความเสมอต้นเสมอปลายในการกระทำและการพูดทำให้ผู้คน
เชื่อถือกัน มีความเป็นธรรมและยุติธรรมในสังคม ช่วยสร้างความมั่นใจว่าแต่ละคนจะได้รับความเคารพและการปฏิบัติ
อย่างเท่าเทียมกัน

บทที่ ๓

ปัญหพยากรณสูตร

ว่าด้วยวิธีการตอบปัญหา

บทนี้ กล่าวถึงปัญหพยากรณสูตร ว่าด้วยวิธีตอบปัญหาของพระพุทธเจ้า การพยากรณ์ในทางพระพุทธศาสนานับว่าเป็นหัวข้อที่น่าสนใจและมีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการเรียนรู้และการตัดสินใจของบุคคล เพื่อให้สามารถเข้าถึงความเข้าใจอันลึกซึ้งเกี่ยวกับชีวิตและโลกปัจจุบัน พระพุทธเจ้าได้ทรงบรรยายถึงวิธีการในการตอบปัญหาหรือพยากรณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต โดยได้แบ่งออกเป็น ๔ รูปแบบหลัก ซึ่งแต่ละรูปแบบนั้นมีวิธีการและหลักการที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่ เอกังสพพยากรณ์, วิชชพพยากรณ์, ปฏิปุจฉาพยากรณ์, และ ฐปณียปัญหา การใช้วิธีการพยากรณ์เหล่านี้ยังสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อช่วยให้เผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรคที่เข้ามาในชีวิตได้อย่างมีสติและเข้าใจสถานการณ์มากยิ่งขึ้น

ตัวอย่าง

๑. บาลี

๒. ปัญหพยากรณสูตร

๔๒. “จตตาริมานิ ภิกขเว ปญหพยากรณานิ. กตมานิ จตตาริ? อตถิ ภิกขเว ปญโห เอกังสพพยากรณ์โย อตถิ ภิกขเว ปญโห วิชชพพยากรณ์โย อตถิ ภิกขเว ปญโห ปฏิปุจฉาพยากรณ์โย อตถิ ภิกขเว ปญโห ฐปณีย. อิมานิ โข ภิกขเว จตตาริ ปญหพยากรณานิ”ติ.

“เอกังสวจนํ เอกํ วิชชชวจนาปรํ.

ตติยํ ปฏิปุจฺเญย จตฺตถํ ปน ฐาปเย.

“โย จ เตสํ ตตฺถ ตตฺถ ชานาติ อนุธมฺมตํ.

จตฺตฺปญฺหสฺส กุสโล อาหุ ภิกฺขุ ตถาวริ.

“ทฺราสโท ทฺปฺปสโท คมภีโร ทฺปฺปธฺมฺมสโย.

อโถ อตฺเต อนตฺเต จ อญฺยสฺส โหติ โกวิโท .

“อนตถํ ปรีวชเชติ อตถํ คณฺหาติ ปณฺธิโต.

อตฺถาภิสฺมา ธีโร ปณฺธิโตติ ปุจฺจติ”ติ. ทฺติยํ.

๒. การแปลคำต่อคำ

๒. ปณพพยากรณ์สูตร – พระสูตรเป็นเครื่องแสดงซึ่งวิธีการตอบปัญหา/

๔๒. “จตุตตาริมาณี – ๔ ประการ เหล่านี้/ ภิกขเว – ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย/ ปณพพยากรณ์านิ. – การพยากรณ์ซึ่งปัญหาทั้งหลาย/

กตมานิ – คือ อะไรบ้าง/ จตุตตาริ? – ๔ ประการ?/

[๑] อตถิ – มีอยู่/ ภิกขเว – ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย/ ปณโ – ปัญหา/ เอกสพพยากรณ์โย – ที่ควรพยากรณ์โดยนัยเดียว/

[๒] อตถิ – มีอยู่/ ภิกขเว – ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย/ ปณโ – ปัญหา/ วิชชพพยากรณ์โย – ที่ควรพยากรณ์โดยการแจกแจงโดยพิเศษ/

[๓] อตถิ – มีอยู่/ ภิกขเว – ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย/ ปณโ – ปัญหา/ ปฏิปุจฉาพยากรณ์โย – ที่ควรพยากรณ์โดยการสอบถามกลับ/

[๔] อตถิ – มีอยู่/ ภิกขเว – ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย/ ปณโ – ปัญหา/ ฐปนีโย. – ที่ควรพักไว้/

อิมานิ โข – เหล่านี้แล/ ภิกขเว – ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย/ จตุตตาริ – ๔ ประการ/ ปณพพยากรณ์านิ”ติ. – การพยากรณ์ซึ่งปัญหาทั้งหลาย”ดังนี้/

“เอกสวจน – การกล่าวโดยนัยเดียว/ เอก – อีกข้อหนึ่ง/ วิชชชวจนาปรี. – การกล่าวโดยการแจกแจงโดยพิเศษ ข้ออื่นอีก/ ตติย – ประการที่ ๓/ ปฏิปุจฉาเยย – พึงสอบถามกลับ/ จตุตถ – ประการที่ ๔/ ปณ – ก็/ ฐาปเย. – พึงตอบ/ “โย – ผู้ใด/ จ – ก็/ [บุคฺคโล – บุคคล]/ เตส – เหล่านั้น/ [ปณหาน – แห่งปัญหาทั้งหลาย]/ ตตถ – เหล่านั้น/ ตตถ – เหล่านั้น/ [ปณฺเหสุ – ในปัญหาทั้งหลาย]/ ชานาติ – ย่อมรู้/ อนุธมมต. – ซึ่งความเป็นแห่งบุคคลผู้เหมาะสม/ จตุปณฺหสส – ในปัญหาทั้ง ๔ ข้อ/ กุสโล – ว่าเป็นผู้ฉลาด/ [ปณฺทิตา – บัณฑิตทั้งหลาย/ อาหุ – กล่าวแล้ว/ ภิกขุ – ซึ่งภิกษุ/ ตถาวริ. – ผู้มีรูปโดยประการนั้น/ “ทุราสโท – เป็นผู้อันใคร ๆ พึงเทียบได้โดยยาก/ ทุปฺปสโ – เป็นผู้อันใคร ๆ พึงชมเชยได้โดยยาก/ คมภิโร – เป็นผู้ลึกซึ้ง/ ทุปฺปสิโย. – เป็นผู้อันใคร ๆ พึงกำจัดได้โดยยาก/ อโ – อนึ่ง/ อตเถ – ซึ่งประโยชน์ทั้งหลาย/ อนตเถ จ – ซึ่งธรรมที่มีประโยชน์หาได้ ด้วย/ อุภยสส – ทั้งสองอย่าง/ โหติ – ย่อมเป็น/ โกวโ. – เป็นผู้ฉลาด/ “อนตถ – ซึ่งความฉิบหายที่มีใช้ประโยชน์/ ปริวชเชติ – ย่อมละเว้นโดยรอบ/ อตถ – ซึ่งประโยชน์/ คณหาติ – ย่อมถือเอา/ ปณฺทิต. – บัณฑิต/ อตถาภิสมยา – เพราะการถึงพร้อมเฉพาะซึ่งประโยชน์ทั้ง ๒ ประการ/ ธีโร – ผู้เป็นนักปราชญ์/ [บุคฺคโล – บุคคล/ มยา – อันข้าพเจ้า/ ‘ปณฺทิต’ติ – ว่าเป็นบัณฑิต”ดังนี้/ ปวฺจุจติ”ติ. – ย่อมกล่าวเรียกก่อน”ดังนี้แล/

ทุตติ. – ที่ ๒/ [ปณพพยากรณ์สูตร – ปณพพยากรณ์สูตร/ นิฏฐิต – จบแล้ว]/

๓. การแปลโดยความ

ปัญหาพยากรณ์สูตร^๖

ว่าด้วยวิธีการตอบปัญหา

[๔๒] ภิกษุทั้งหลาย การตอบปัญหา ๔ ประการนี้

การตอบปัญหา ๔ ประการ อะไรบ้าง คือ

๑. เอกังสพยากรณ์ปัญหา(ปัญหาที่ควรตอบโดยนัยเดียว)
๒. วิทักขพยากรณ์ปัญหา (ปัญหาที่ควรแยกตอบ)
๓. ปฏิปุจฉาพยากรณ์ปัญหา(ปัญหาที่ควรตอบโดยย้อนถาม)
๔. ฐปณียปัญหา(ปัญหาที่ควรงดตอบ)

ภิกษุทั้งหลาย การตอบปัญหา ๔ ประการนี้แล

- (๑) ตอบโดยนัยเดียว (๒) แยกตอบ
- (๓) ตอบโดยย้อนถาม (๔) งดตอบ

อนึ่ง บัณฑิตเรียกภิกษุผู้รู้ความเหมาะสม

ในฐานะแห่งปัญหานั้น ๆ ว่า

เป็นผู้ฉลาดในปัญหาทั้ง ๔
บุคคลเช่นนั้น ใคร ๆ เทียบได้ยาก
เอาชนะได้ยาก เป็นคนลึกซึ้ง ให้แพ้ได้ยาก
และฉลาดในประโยชน์ทั้งสอง
คือ ด้านเจริญและด้านเสื่อม
บัณฑิตย่อมเว้นด้านเสื่อม ถือเอาด้านเจริญ
ธีรชนเพราะรู้จักประโยชน์
ชาวโลกจึงเรียกว่า “บัณฑิต”

ปัญหาพยากรณ์สูตรที่ ๒ จบ

^๖ อัง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๔๒/๗๐-๗๑.

๔. สรุป

การทำงานเผยแผ่ หรือประกาศพระสัทธรรม ตลอดระยะเวลา ๔๕ พรรษา ของพระพุทธเจ้านั้น พระองค์มีวิธีการตอบปัญหา ๔ ประการ คือ

๑.เอกังสพยากรณ์ปัญหา คือเป็นการตอบแบบยืนกระต่ายขาเดียว ตอบแบบฟันธง ซึ่งจะไม่มีการแปรผันเป็นอย่างอื่น คำตอบประเภทนี้ จะเป็นส่วนในด้านปรมัตถธรรม

๒.วิวัชชพยากรณ์ปัญหา คือปัญหาที่ควรแยกตอบ คำถามลักษณะนี้แยกตอบตามจริตของแต่ละบุคคล แต่ไม่ทิ้งหลักธรรม

๓.ปฏิปุจฉาพยากรณ์ปัญหา ปัญหาที่ควรตอบโดยย้อนถาม หมายความว่า ยกคำถามของเขาแล้วมาถามย้อนกลับ

๔. รุปนียปัญหา ปัญหาที่ควรงดตอบ คือคำถามโลกแตก ประเภทน้ำจะท่วมฟ้า ปลาจะกินดาว ถ้ามแล้วไม่เกิดประโยชน์ ก็นิ่งเสีย งดตอบ

๕. ข้อคิดตามหลักธรรม

ประโยชน์ของการนำวิธีพยากรณ์ของพระพุทธเจ้ามาใช้ในชีวิตประจำวัน

๑. ตอบฟันธง : เป็นการตอบแบบยืนกระต่ายขาเดียว ฟันธง ช่วยให้ผู้ถามได้รับข้อมูลที่ชัดเจนและเด็ดขาด สามารถสร้างความมั่นใจและความเชื่อมั่นในคำตอบที่ได้รับ เมื่อมีการตัดสินใจหรือทำการเลือก ในบางสถานการณ์ที่ต้องการคำตอบที่รวดเร็วและแน่นอน การตอบแบบนี้เหมาะสมมาก

๒. ตอบแบบแยกแยะประเด็น : ช่วยให้ผู้ถามเข้าใจปัญหาหรือสถานการณ์ในหลายมุมมอง ช่วยให้มีการวิเคราะห์และคิดอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในกรณีที่คำถามมีความซับซ้อน การแยกแยะประเด็นช่วยให้เห็นความเชื่อมโยงและผลที่ตามมาได้ดียิ่งขึ้น

๓. ตอบแบบย้อนถามกลับ : การย้อนถามกลับช่วยให้ผู้ถามได้คิดและสะท้อนความคิดของตนเอง ซึ่งอาจช่วยให้ค้นพบคำตอบที่แท้จริงที่ต้องการ เป็นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งแสดงให้เห็นว่ามีความสนใจในความคิดเห็นหรือความรู้สึกของผู้ถาม

๔. ใช้วิธีนิ่งเสีย ไม่ตอบ : การเลือกที่จะไม่ตอบในบางสถานการณ์สามารถสร้างบรรยากาศที่ให้เวลาในการคิด หรืออาจช่วยให้ผู้ถามพิจารณาคำถามของตนเองได้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถหลีกเลี่ยงการตอบที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งหรือปัญหาที่ไม่จำเป็นในบางกรณี

บทที่ ๔

คิหิสามิจิสูตร

ว่าด้วยการปฏิบัติปฏิบัติที่เหมาะสมแก่คฤหัสถ์

บทนี้ กล่าวถึงคิหิสามิจิสูตร ว่าด้วยการปฏิบัติปฏิบัติที่เหมาะสมแก่คฤหัสถ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการถวายความอุปถัมภ์บำรุงพระสงฆ์นั้น เป็นการสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคฤหัสถ์และพระสงฆ์ พร้อมทั้งเป็นการสร้างกุศลทางจิตใจให้กับตนเองและครอบครัว การถวายปัจจัยสี่แก่พระสงฆ์ ซึ่งประกอบด้วยอาหาร, ที่นอน, ที่พัก, และยารักษาโรค เป็นหนึ่งในวิธีที่คฤหัสถ์สามารถใช้ในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักธรรม อีกทั้งเป็นการสร้างโอกาสให้พระสงฆ์ได้มีเวลาทำหน้าที่เผยแผ่ธรรม และพัฒนาจิตใจของชาวบ้านให้สูงขึ้น

ตัวอย่าง

๑. บาลี

๑๐. คิหิสามิจิสูตร

๖๐. อถ โข อนาถปิณฑโก คหปติ เยน ภควา เตนุสสงกมิ อุปสงกมิตวา ภควนตํ อภิวาเทตวา เอกมนตํ นิสิตี. เอกมนตํ นิสินนํ โข อนาถปิณฑิกํ คหปติ ภควา เอตทโวจ

“จตุหิ โข คหปติ ฐมเมหิ สมณนาโคโต อริยสาวโก คิหิสามิจิปฏิบัติ ปฏิปนโน โหติ ยโสปฏิลาภินี สคคสวตตนิก. กตเมหิ จตุหิ? อิธ คหปติ อริยสาวโก ภิกขุสงฆ์ ปจจุปฏฐิตโต โหติ จิวเรน ภิกขุสงฆ์ ปจจุปฏฐิตโต โหติ ปิณฑปาเตน ภิกขุสงฆ์ ปจจุปฏฐิตโต โหติ เสนาสเนน ภิกขุสงฆ์ ปจจุปฏฐิตโต โหติ คิลานปจจุยเภสชชปริกขาเรน. อิมะหิ โข คหปติ จตุหิ ฐมเมหิ สมณนาโคโต อริยสาวโก คิหิสามิจิปฏิบัติ ปฏิปนโน โหติ ยโสปฏิลาภินี สคคสวตตนิก”นติ.

“คิหิสามิจิปฏิบัติ ปฏิปนชนติ ปณติตา.

สมมคเต สีสวนเต จิวเรน อุปฐิตา.

ปิณฑปาตสยเนน คิลานปจจุยเณ จ.

เตสํ ทิวา จ รตโต จ สทา ปุณญํ ปวตตติ.

สคคยจ กมตัญญานํ กมมํ กตวาน ภาทก”นติ. ทสม.

๒. การแปลคำต่อคำ

๑๐. คีทิสามีจิสุตติ – พระสูตรเป็นเครื่องแสดงซึ่งการปฏิบัติวิธีทางเป็นเครื่องดำเนินไปเฉพาะที่เหมาะสมแก่
คฤหัสถ์/

๖๐. อถ โข – ครั้งนั้นแล/ อนาถปิณฑโก – ผู้มีก้อนข้าวเพื่อบุคคลผู้มีที่พึ่งหาไม่ได้/ คหปติ – คฤหบดี/ เยน –
ใด/ [ทิสภาเคน – โดยส่วนแห่งทิศ]/ ภควา – พระผู้มีพระภาคเจ้า/ เทนุปลงกมิ; – ก้าวเข้าไปหาด้วยดีแล้ว โดยส่วน
แห่งทิศนั้น/ อุปสงกมิตวา – ครั้นก้าวเข้าไปหาด้วยดีแล้ว/ ภควนฺตํ – ซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า/ อภิวาเทตวา – ถวาย
บังคมยังแล้ว/ เอกมนฺตํ – ณ ส่วนที่สุตข้างหนึ่ง/ นิสิตฺติ. – นั่งแล้ว/ เอกมนฺตํ – ณ ส่วนที่สุตข้างหนึ่ง/ นิสินฺนํ โข – ผู้นั่ง
แล้วแล/ อนาถปิณฑิกํ – ผู้มีก้อนข้าวเพื่อบุคคลผู้มีที่พึ่งหาไม่ได้/ คหปติ – กับคฤหบดี/ ภควา – พระผู้มีพระภาคเจ้า/
เอตทโวจ – ได้ตรัสแล้ว ซึ่งเนื้อความนั้น/

“จตุทฺติ โข – ๔ ประการแล/ คหปติ – ดูก่อนคฤหบดี/ รมเมหิ – ด้วยธรรมทั้งหลาย/ สมณนาคโต – ผู้มาตาม
พร้อมแล้ว/ อริยสาวโก – สาวกผู้ประเสริฐ/ คีทิสามีจิปฏิบัติ – ซึ่งวิธีทางเป็นเครื่องดำเนินไปเฉพาะที่เหมาะสมแก่
คฤหัสถ์/ ปฏิปนโน – เป็นผู้ปฏิบัติแล้ว/ โหติ – ย่อมเป็น/ ยโสปฏิลาภินิ – ที่เป็เหตุได้เฉพาะซึ่งยศโดยปกติ/
สคฺคสํวตฺตนิก; – ที่เป็นไปพร้อมเพื่อสวรรค์/

กตเมหิ – คือ อะไรบ้าง/ จตุทฺติ? – ๔ ประการ?/

[๑] อิทํ – นี่/ [รมมวินเย – ในพระธรรมและพระวินัย]/ คหปติ – ดูก่อนคฤหบดี/ อริยสาวโก – สาวกผู้
ประเสริฐ/ ภิกขุสงฺฆํ – ซึ่งหมู่ของภิกษุ/ ปจฺจุปฺภุจฺจิตโต – เป็นผู้เข้าไปบำรุงเฉพาะแล้ว/ โหติ – ย่อมเป็น/ จิวเรน – ด้วย
จิวร/

[๒] ภิกขุสงฺฆํ – ซึ่งหมู่ของภิกษุ/ ปจฺจุปฺภุจฺจิตโต – เป็นผู้เข้าไปบำรุงเฉพาะแล้ว/ โหติ – ย่อมเป็น/ ปิณฑปาเตน
– ด้วยบิณฑบาต/

[๓] ภิกขุสงฺฆํ – ซึ่งหมู่ของภิกษุ/ ปจฺจุปฺภุจฺจิตโต – เป็นผู้เข้าไปบำรุงเฉพาะแล้ว/ โหติ – ย่อมเป็น/ เสนาสเนน –
ด้วยที่เป็นที่นอนและที่เป็นที่นั่ง/

[๔] ภิกขุสงฺฆํ – ซึ่งหมู่ของภิกษุ/ ปจฺจุปฺภุจฺจิตโต – เป็นผู้เข้าไปบำรุงเฉพาะแล้ว/ โหติ – ย่อมเป็น/ คิลานปฺปจฺจย
เภสชฺชปฺริกฺขาเรน. – ด้วยบริขารคือยาที่เป็นปัจจัยแก่บุคคลผู้เป็นไข้/

อิมิทฺติ โข – เหล่านี้แล/ คหปติ – ดูก่อนคฤหบดี/ จตุทฺติ – ๔ ประการ/ รมเมหิ – ด้วยธรรมทั้งหลาย/ สมณนาค
โต – ผู้มาตามพร้อมแล้ว/ อริยสาวโก – สาวกผู้ประเสริฐ/ คีทิสามีจิปฏิบัติ – ซึ่งวิธีทางเป็นเครื่องดำเนินไปเฉพาะที่
เหมาะสมแก่คฤหัสถ์/ ปฏิปนโน – เป็นผู้ปฏิบัติแล้ว/ โหติ – ย่อมเป็น/ ยโสปฏิลาภินิ – ที่เป็เหตุได้เฉพาะซึ่งยศโดย
ปกติ/ สคฺคสํวตฺตนิก”นฺติ. – ที่เป็นไปพร้อมเพื่อสวรรค์”ดังนี้/

“คีทิสามีจิปฏิบัติ – ซึ่งวิธีทางเป็นเครื่องดำเนินไปเฉพาะที่เหมาะสมแก่คฤหัสถ์/ ปฏิปชฺชนฺติ – ย่อมดำเนินไป
เฉพาะ/ ปณฺทิตา. – บัณฑิตทั้งหลาย/ สมมคฺคเต – ผู้ดำเนินไปแล้วโดยชอบ/ สีสฺวเนเต – ผู้มีศีล/ [ปุคฺคเล –
ซึ่งบุคคลทั้งหลาย]/ จิวเรน – ด้วยจิวร/ อุปฺภุจฺจิตา. – เป็นผู้เข้าไปบำรุงแล้ว/ ปิณฑปาตสยเนน – ด้วย
บิณฑบาตและที่เป็นที่นอน/ คิลานปฺปจฺจยเณ จ. – ด้วยคิลานปัจจัย/ เตสํ – เหล่านั้น/ [ปณฺทิตานํ – แก่
บัณฑิตทั้งหลาย]/ ทิวา จ – ในกลางวัน ด้วย/ รตฺโต จ – ในกลางคืน ด้วย/ สทา – ในกาลทุกเมื่อ/ ปุณฺณํ –

บุญ/ ปวพตติ. – ย่อมเจริญยิ่ง/ สดุดยจ – คือ ซึ่งสวรรค์ ด้วย/ กมตฺถฐาน – ย่อมอมเข้าถึง ซึ่งฐานะ/ กมม – ซึ่งกรรม/ กตฺวาน – ครั้นกระทำแล้ว/ ภาททุก”นติ. – ที่เจริญ”ดังนี้แล/
ทสม. – ที่ ๑๐/ [คิหิสามิจิสฺตํ – คิหิสามิจิสฺตร/ นิกรฺจิตํ – จบแล้ว]/

๓. การแปลโดยความ

คิหิสามิจิสูตร^๗

ว่าด้วยการปฏิบัติปฏิบัติที่เหมาะสมแก่คฤหัสถ์

[๖๐] ครั้งนั้นแล อนาถบิณฑิกคหบดีเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ถวายอภิวาทแล้วนั่ง ณ ที่สมควร พระผู้มีพระภาคจึงได้ตรัสกับอนาถบิณฑิกคหบดีดังนี้ว่า

คหบดี อริยสาวกผู้ประกอบด้วยธรรม ๔ ประการ เชื่อว่าปฏิบัติปฏิบัติปฏิบัติที่เหมาะสมแก่คุณวิเศษ ที่เป็นเหตุให้ได้ยศ เป็นไปเพื่อให้เกิดในสวรรค์

ธรรม ๔ ประการ อะไรบ้าง คือ

อริยสาวกในธรรมวินัยนี้

๑. บำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมด้วยจิวร

๒.บำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมด้วยกฎหมาย

๓.บำรุงรักษาสูงด้วยเสนาสนะ

๔.บำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมด้วยคิลาณปัจจัยเกสัชชบริการ

คหบดี อริยสาวกผู้ประกอบด้วยธรรม ๔ ประการ ชื่อว่าปฏิบัติปฏิบัติหน้าที่ เหมาะสมแก่คุณวิเศษ ที่เป็นเหตุให้ได้ยศ เป็นไปเพื่อให้เกิดในสวรรค์

บัณฑิตทั้งหลายบำรุงท่านผู้มีศีล ผู้ปฏิบัติชอบ

ด้วยจิวร บิณฑบาต เสนาสนะ และยารักษาโรค

ชื่อว่าปฏิบัติปฏิบัติที่เหมาะสมแก่คฤหัสถ์

บุญย่อมเจริญยิ่งแก่บัณฑิตเหล่านั้น

ทุกเมื่อทั้งกลางวันและกลางคืน

เขาค้นทำกรรมติงามแล้ว

ย่อมเข้าถึงฐานะคือสวรรค์

คิหิสามีจิสฺตรที่ ๑๐ จบ

^๗ อก.จตกก. (ไทย) ๒๑/๖๐/๙๘-๙๙.

๔. สรุป

การถวายความอุปถัมภ์พระสงฆ์ด้วยปัจจัยสี่ ถือเป็นหน้าที่ของชาวพุทธที่จะต้องช่วยกันทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้สถิตสถาพรมีความมั่นคง อริยสาวกผู้ประกอบด้วยธรรม ๔ ประการ เชื่อว่าปฏิบัติปฏิบัติหน้าที่ที่เหมาะสมแก่คุณวิเศษ ทั้งเป็นเหตุให้ได้ยศ เป็นไปเพื่อให้เกิดในสวรรค์ด้วย คือ ๑. บำรุงภิกษุสงฆ์ด้วยจีวร ๒. บำรุงภิกษุสงฆ์ด้วยบิณฑบาต ๓. บำรุงภิกษุสงฆ์ด้วยเสนาสนะ ๔. บำรุงภิกษุสงฆ์ด้วยคิลานปัจจัยเภสัชบริขาร

๕. ข้อคิดตามหลักธรรม

การถวายความอุปถัมภ์พระสงฆ์ด้วยปัจจัย ๔ ได้แก่ จีวร อาหารบิณฑบาตร เสนาสนะ และยารักษาโรค มีประโยชน์ต่อชีวิตและสังคม ดังนี้:

๑. ถวายจีวร

- การส่งเสริมศรัทธา: การถวายจีวรเป็นการแสดงถึงความเคารพและศรัทธาพระสงฆ์ เป็นการเสริมสร้างความเชื่อและศรัทธาในศาสนา.

- ลดความทุกข์ : จีวรที่สะอาดและเหมาะสมทำให้พระสงฆ์สามารถปฏิบัติธรรมได้อย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับเครื่องแต่งกาย.

๒. ถวายอาหารบิณฑบาต

- การสร้างกุศล : การถวายอาหารเป็นการทำบุญ ซึ่งเป็นการสร้างกุศลและส่งผลดีต่อชีวิตของผู้ถวาย.

- สนับสนุนการปฏิบัติธรรม : อาหารที่ได้จากการบิณฑบาตช่วยให้พระสงฆ์มีพลังในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งการเทศน์ การสอนธรรม และการปฏิบัติวิปัสสนา.

๓. ถวายเสนาสนะ

- สร้างสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม : เสนาสนะที่ดีช่วยให้พระสงฆ์ที่พักอาศัยที่สะดวกสบาย สามารถทำกิจกรรมทางศาสนาได้เต็มที่.

- ส่งเสริมการศึกษาและเผยแผ่ธรรม : หากมีเสนาสนะที่เหมาะสม พระสงฆ์สามารถทำการศึกษา สวดมนต์ และมีพื้นที่ในการเผยแผ่ธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ.

๔. ถวายยารักษาโรค

- ดูแลสุขภาพของพระสงฆ์ : การถวายยาช่วยให้พระสงฆ์มีสุขภาพดีและสามารถทำหน้าที่ของตนได้อย่างต่อเนื่อง.

- สร้างความสงบสุขในสังคม : เมื่อพระสงฆ์มีสุขภาพดี ย่อมสามารถส่งต่อธรรมะและเป็นแนวทางให้กับผู้คนในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ.

บทที่ ๕

วณิชาสูตร

ว่าด้วยเหตุให้การค้าขายขาดทุนหรือได้กำไร

บทนี้ กล่าวถึงวณิชาสูตรว่า ด้วยเหตุให้การค้าขายขาดทุนหรือได้กำไร มีเนื้อหาพื้นฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการรักษาคำมั่นสัญญากับผลลัพธ์ของการค้า เมื่อใดก็ตามที่ผู้ค้าได้ให้คำมั่นว่าจะถวายสิ่งใดและปฏิบัติตามคำมั่นนั้น ก็จะได้รับอานิสงส์กลับคืนมาในรูปแบบของกำไรและความเจริญในธุรกิจ ในขณะที่เดียวกัน หากมีการละเลยไม่ปฏิบัติตามพันธสัญญาดังกล่าว ก็จะนำไปสู่การขาดทุนและความลำบากในธุรกิจ

การศึกษาหลักการดังกล่าวจึงสำคัญต่อการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการค้าขาย และการรักษาคำมั่นสัญญาในสังคม เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในธุรกิจ และสร้างความร่วมมือที่ดีต่อกัน ซึ่งจะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืนในสังคมการค้าในยุคปัจจุบันและอนาคต

ตัวอย่าง

๑. บาลี

๙. วณิชาสูตร

๗๙. อถ โข อายสฺมา สาริปุตฺโต เยน ภควา เตนุสสงฺกมิ อฺปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิเวทฺเตว เอกมนฺตํ นิสิตฺติ. เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา สาริปุตฺโต ภควนฺตํ เอตทวโจ “โก นฺ โข ภนฺเต เหตุ โก ปจฺจโย เยน มิธกฺจฺจสฺส ตาทิสาว วณิชา ปยุตฺตา เภทคามินี โหติ? โก ปน ภนฺเต เหตุ โก ปจฺจโย เยน มิธกฺจฺจสฺส ตาทิสาว วณิชา ปยุตฺตา น ยถาธิปฺปายา โหติ? โก นฺ โข ภนฺเต เหตุ โก ปจฺจโย เยน มิธกฺจฺจสฺส ตาทิสาว วณิชา ปยุตฺตา ยถาธิปฺปายา โหติ? โก ปน ภนฺเต เหตุ โก ปจฺจโย เยน มิธกฺจฺจสฺส ตาทิสาว วณิชา ปยุตฺตา ปราธิปฺปายา โหติ”ติ?

“อิธ สาริปุตฺต เอกจฺโจ สมณํ วา พราหมณํ วา อฺปสงฺกมิตฺวา ปวาเรติ ‘วทตุ ภนฺเต ปจฺจเยนา’ติ. โส เยน ปวาเรติ ตํ น เทติ. โส เจ ตโต จูโต อิตถตฺตํ อากฺขณฺติ โส ยถญฺญเทว วณิชา ปโยเชติ สาสฺส โหติ เภทคามินี.

“อิธ ปน สาริปุตฺต เอกจฺโจ สมณํ วา พราหมณํ วา อฺปสงฺกมิตฺวา ปวาเรติ ‘วทตุ ภนฺเต ปจฺจเยนา’ติ. โส เยน ปวาเรติ ตํ น ยถาธิปฺปายํ เทติ. โส เจ ตโต จูโต อิตถตฺตํ อากฺขณฺติ โส ยถญฺญเทว วณิชา ปโยเชติ สาสฺส น โหติ ยถาธิปฺปายา.

“อิธ ปน สาริปุตฺต เอกจฺโจ สมณํ วา พราหมณํ วา อฺปสงฺกมิตฺวา ปวาเรติ ‘วทตุ ภนฺเต ปจฺจเยนา’ติ. โส เยน ปวาเรติ ตํ ยถาธิปฺปายํ เทติ. โส เจ ตโต จูโต อิตถตฺตํ อากฺขณฺติ โส ยถญฺญเทว วณิชา ปโยเชติ สาสฺส โหติ ยถาธิปฺปายา.

“อิธ สาริปุตฺต เอกจฺโจ สมณํ วา พราหมณํ วา อฺปสงฺกมิตฺวา ปวาเรติ ‘วทตุ ภนฺเต ปจฺจเยนา’ติ. โส เยน ปวาเรติ ตํ ปราธิปฺปายํ เทติ. โส เจ ตโต จูโต อิตถตฺตํ อากฺขณฺติ โส ยถญฺญเทว วณิชา ปโยเชติ สาสฺส โหติ ปราธิปฺปายา.

“อัย โข สาริปุตต เหตุ อัย ปัจจโย เยน มิเรกจจสส ตาติสว วณิชา ปยุตตา เฉทคามินี โหติ. อัย ปน สาริปุตต เหตุ อัย ปัจจโย เยน มิเรกจจสส ตาติสว วณิชา ปยุตตา น ยถาธิปปายา โหติ. อัย โข ปน สาริปุตต เหตุ อัย ปัจจโย เยน มิเรกจจสส ตาติสว วณิชา ปยุตตา ยถาธิปปายา โหติ. อัย ปน สาริปุตต เหตุ อัย ปัจจโย เยน มิเรกจจสส ตาติสว วณิชา ปยุตตา ปราธิปปายา โหติ”ติ. นวม.

๒. การแปลคำต่อคำ

๙. **วณิชชสูตร** – พระสูตรเป็นเครื่องแสดงซึ่งเหตุให้การค้าขายขาดทุนหรือได้กำไร/

๗๙. **อถ โข** – ครั้งนั้นแล/ **อายสมา** – ท่านผู้มีอายุ/ **สาริปุตโต** – ชื่อว่าสาริปุตระ/ **เยน** – ไต/ [ทิสภาเคน – โดยส่วนแห่งทิศ]/ **ภควา** – พระผู้มีพระภาคเจ้า/ **เตนุปสงกมิ**; – ก้าวเข้าไปหาด้วยดีแล้ว โดยส่วนแห่งทิศนั้น/ **อุปสงกมิตวา** – ครั้นก้าวเข้าไปหาด้วยดีแล้ว/ **ภควนต** – ซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า/ **อภิวาเทตวา** – ถวายบังคมยั้งแล้ว/ **เอกมนต** – ณ ส่วนที่สุดข้างหนึ่ง/ **นิสสิทิ**. – นั่งแล้ว/ **เอกมนต** – ณ ส่วนที่สุดข้างหนึ่ง/ **นิสินโน โข** – ผู้นั่งแล้วแล/ **อายสมา** – ท่านผู้มีอายุ/ **สาริปุตโต** – ชื่อว่าสาริปุตระ/ **ภควนต** – กับพระผู้มีพระภาคเจ้า/ **เอตทโวจ** – ได้กราบทูลแล้ว ซึ่งเนื้อความนั้น/

“**โก นุ โข** – อะไรหนอแล/ **ภนเต** – ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ/ **เหตุ** – เป็นเหตุ/ **โก** – อะไร/ **ปัจจโย** – เป็นปัจจัย/ **เยน** – เพราะเหตุใด/ **เอวมิเรกจจสส** – อย่างนี้ ของบุคคลบางคน ในโลกนี้/ **ตาติสว** – ที่พึงเห็นเสมอด้วยการค้าขายนั้นแล/ **วณิชา** – การค้าขาย/ **ปยุตตา** – เป็นธรรมที่ประกอบแล้ว/ **เฉทคามินี** – เป็นธรรมที่ไปถึงซึ่งการขาดทุนโดยปกติ/ **โหติ?** – ย่อมเป็น?/

โก – อะไร/ **ปน** – ก็/ **ภนเต** – ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ/ **เหตุ** – เป็นเหตุ/ **โก** – อะไร/ **ปัจจโย** – เป็นปัจจัย/ **เยน** – เพราะเหตุใด/ **เอวมิเรกจจสส** – อย่างนี้ ของบุคคลบางคน ในโลกนี้/ **ตาติสว** – ที่พึงเห็นเสมอด้วยการค้าขายนั้นแล/ **วณิชา** – การค้าขาย/ **ปยุตตา** – เป็นธรรมที่ประกอบแล้ว/ **น** – หามิได้/ **ยถาธิปปายา** – เป็นธรรมที่มีความประสงค้อย่างไร/ **โหติ?** – ย่อมเป็น?/

โก นุ โข – อะไรหนอแล/ **ภนเต** – ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ/ **เหตุ** – เป็นเหตุ/ **โก** – อะไร/ **ปัจจโย** – เป็นปัจจัย/ **เยน** – เพราะเหตุใด/ **เอวมิเรกจจสส** – อย่างนี้ ของบุคคลบางคน ในโลกนี้/ **ตาติสว** – ที่พึงเห็นเสมอด้วยการค้าขายนั้นแล/ **วณิชา** – การค้าขาย/ **ปยุตตา** – เป็นธรรมที่ประกอบแล้ว/ **ยถาธิปปายา** – เป็นธรรมที่มีความประสงค้อย่างไร/ **โหติ?** – ย่อมเป็น?/

โก – อะไร/ **ปน** – ก็/ **ภนเต** – ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ/ **เหตุ** – เป็นเหตุ/ **โก** – อะไร/ **ปัจจโย** – เป็นปัจจัย/ **เยน** – เพราะเหตุใด/ **เอวมิเรกจจสส** – อย่างนี้ ของบุคคลบางคน ในโลกนี้/ **ตาติสว** – ที่พึงเห็นเสมอด้วยการค้าขายนั้นแล/ **วณิชา** – การค้าขาย/ **ปยุตตา** – เป็นธรรมที่ประกอบแล้ว/ **ปราธิปปายา** – เป็นธรรมที่มีความประสงค้อย่างไรของบุคคลผู้อื่น/ **โหติ”ติ?** – ย่อมเป็น”ดังนี้?/

“**อิธ** – นี่/ [โลเก – ในโลก]/ **สาริปุตต** – ต่อก่อนสาริปุตระ/ **เอกจโจ** – บางคน/ [บุคคโล – บุคคล]/ **สมณ** วา – ซึ่งสมณะ หรือ/ **พราหมณ** วา – หรือว่า ซึ่งพราหมณ์/ **อุปสงกมิตวา** – ก้าวเข้าไปหาด้วยดีแล้ว/ **ปวาเรติ** – ย่อมให้

พอใจทั่ว/ ‘วทตฺ - ขอจงบอก/ [ภวํ - ท่านผู้เจริญ/ อตฺถิโก - เป็นผู้มีความต้อง]/ ภนฺเต - ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ/ ปจฺจเยนา’ติ. - ด้วยปัจจัย’ดังนี้/

โส - ผู้นั้น/ [ปุคฺคโล - บุคคล]/ เยน - โดย/ [ปจฺจเยน - ด้วยปัจจัย]/ ปวาเรติ - ย่อมให้พอใจทั่ว/ ตํ - นั้น/ [ปจฺจยํ - ซึ่งปัจจัย]/ น เทติ. - ย่อมไม่ถวายเป็น/ โส - ผู้นั้น/ เจ - หากว่า/ [ปุคฺคโล - บุคคล]/ ตโต - นั้น/ [อตฺตภาวโต - จากอรรถภาพ]/ จโต - เคลื่อนแล้ว/ อิตฺถตฺตํ - สู่ความเป็นแห่งมนุษย์นี้/ อาคจฺจติ - ย่อมกลับมา/ โส - ผู้นั้น/ [ปุคฺคโล - บุคคล]/ ยลฺลญฺเทว - อย่างใดนั่นแล/ วณฺชิ - ซึ่งการค้าขาย/ ปโยเชติ - ย่อมประกอบก่อน/ สาสฺส - การค้าขายนั้น ของบุคคลผู้นั้น/ โหติ - ย่อมเป็น/ เภทคามินี. - เป็นธรรมที่ไปถึงซึ่งการขาดทุนโดยปกติ/

“อิธ - นี้/ ปน - ก็/ [โลเก - ในโลก]/ สารีปุตฺต - ดูก่อนสารีบุตร/ เอกจฺโจ - บางคน/ [ปุคฺคโล - บุคคล]/ สมณํ วา - ซึ่งสมณะ หรือ/ พฺราหฺมณํ วา - หรือว่า ซึ่งพราหมณ์/ อุปสงฺกมิตฺวา - ก้าวเข้าไปหาด้วยดีแล้ว/ ปวาเรติ - ย่อมให้พอใจทั่ว/ ‘วทตฺ - ขอจงบอก/ [ภวํ - ท่านผู้เจริญ/ อตฺถิโก - เป็นผู้มีความต้อง]/ ภนฺเต - ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ/ ปจฺจเยนา’ติ. - ด้วยปัจจัย’ดังนี้/

โส - ผู้นั้น/ [ปุคฺคโล - บุคคล]/ เยน - โดย/ [ปจฺจเยน - ด้วยปัจจัย]/ ปวาเรติ - ย่อมให้พอใจทั่ว/ ตํ - นั้น/ [ปจฺจยํ - ซึ่งปัจจัย]/ น - หามิได้/ ยถาธิปฺปายํ - ให้เป็นไปตามความประสงค์/ เทติ. - ย่อมถวายเป็น/ โส - ผู้นั้น/ เจ - หากว่า/ [ปุคฺคโล - บุคคล]/ ตโต - นั้น/ [อตฺตภาวโต - จากอรรถภาพ]/ จโต - เคลื่อนแล้ว/ อิตฺถตฺตํ - สู่ความเป็นแห่งมนุษย์นี้/ อาคจฺจติ - ย่อมกลับมา/ โส - ผู้นั้น/ [ปุคฺคโล - บุคคล]/ ยลฺลญฺเทว - อย่างใดนั่นแล/ วณฺชิ - ซึ่งการค้าขาย/ ปโยเชติ - ย่อมประกอบก่อน/ สาสฺส - การค้าขายนั้น ของบุคคลผู้นั้น/ น โหติ - ย่อมไม่เป็น/ ยถาธิปฺปายา - เป็นธรรมที่มีความประสงค์อย่างไร/

“อิธ - นี้/ ปน - ก็/ [โลเก - ในโลก]/ สารีปุตฺต - ดูก่อนสารีบุตร/ เอกจฺโจ - บางคน/ [ปุคฺคโล - บุคคล]/ สมณํ วา - ซึ่งสมณะ หรือ/ พฺราหฺมณํ วา - หรือว่า ซึ่งพราหมณ์/ อุปสงฺกมิตฺวา - ก้าวเข้าไปหาด้วยดีแล้ว/ ปวาเรติ - ย่อมให้พอใจทั่ว/ ‘วทตฺ - ขอจงบอก/ [ภวํ - ท่านผู้เจริญ/ อตฺถิโก - เป็นผู้มีความต้อง]/ ภนฺเต - ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ/ ปจฺจเยนา’ติ. - ด้วยปัจจัย’ดังนี้/

โส - ผู้นั้น/ [ปุคฺคโล - บุคคล]/ เยน - โดย/ [ปจฺจเยน - ด้วยปัจจัย]/ ปวาเรติ - ย่อมให้พอใจทั่ว/ ตํ - นั้น/ [ปจฺจยํ - ซึ่งปัจจัย]/ ยถาธิปฺปายํ - ให้เป็นไปตามความประสงค์/ เทติ. - ย่อมถวายเป็น/ โส - ผู้นั้น/ เจ - หากว่า/ [ปุคฺคโล - บุคคล]/ ตโต - นั้น/ [อตฺตภาวโต - จากอรรถภาพ]/ จโต - เคลื่อนแล้ว/ อิตฺถตฺตํ - สู่ความเป็นแห่งมนุษย์นี้/ อาคจฺจติ - ย่อมกลับมา/ โส - ผู้นั้น/ [ปุคฺคโล - บุคคล]/ ยลฺลญฺเทว - อย่างใดนั่นแล/ วณฺชิ - ซึ่งการค้าขาย/ ปโยเชติ - ย่อมประกอบก่อน/ สาสฺส - การค้าขายนั้น ของบุคคลผู้นั้น/ โหติ - ย่อมเป็น/ ยถาธิปฺปายา - เป็นธรรมที่มีความประสงค์อย่างไร/

“อิธ - นี้/ [โลเก - ในโลก]/ สารีปุตฺต - ดูก่อนสารีบุตร/ เอกจฺโจ - บางคน/ [ปุคฺคโล - บุคคล]/ สมณํ วา - ซึ่งสมณะ หรือ/ พฺราหฺมณํ วา - หรือว่า ซึ่งพราหมณ์/ อุปสงฺกมิตฺวา - ก้าวเข้าไปหาด้วยดีแล้ว/ ปวาเรติ - ย่อมให้พอใจทั่ว/ ‘วทตฺ - ขอจงบอก/ [ภวํ - ท่านผู้เจริญ/ อตฺถิโก - เป็นผู้มีความต้อง]/ ภนฺเต - ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ/ ปจฺจเยนา’ติ. - ด้วยปัจจัย’ดังนี้/

โส - ผู้นั้น/ [บุคฺคโล - บุคคล]/ เยน - ไต/ [ปจฺจเยน - ด้วยปัจจัย]/ ปวาเรติ - ย่อมให้พอใจทั่ว/ ตํ - นั้น/ [ปจฺจยํ - ซึ่งปัจจัย]/ ปราธิปายํ - ให้เป็นไปตามความประสงค์ของบุคคลผู้อื่น/ เทติ. - ย่อมถวาย/ โส - ผู้นั้น/ เจ - หากว่า/ [บุคฺคโล - บุคคล]/ ตโต - นั้น/ [อตฺตภาวโต - จากอัตภาพ]/ จโต - เคลื่อนแล้ว/ อิตฺถตฺตํ - สู่ความเป็นแห่งมนุษย์นี้/ อาคจฺฉติ - ย่อมกลับมา/ โส - ผู้นั้น/ [บุคฺคโล - บุคคล]/ ยถฺญเทว - อย่างใดนั่นแล/ วณฺชิ - ซึ่งการค้าขาย/ ปโยเชติ - ย่อมประกอบก่อน/ สาสฺส - การค้าขายนั้น ของบุคคลผู้นั้น/ โหติ - ย่อมเป็น/ ปราธิปายา. - เป็นธรรมที่มีความประสงค์ของบุคคลผู้อื่น/

“อัย โข - นี่แล/ [ธมฺโม - ธรรม]/ สารีปุตฺต - ดูก่อนสารีบุตร/ เหตุ - เป็นเหตุ/ อัย - นี่/ [ธมฺโม - ธรรม]/ ปจฺจโย - เป็นปัจจัย/ เยน - เพราะเหตุใด/ เอวฺมิเรกจฺฉสฺส - อย่างนี้ ของบุคคลบางคน ในโลกนี้/ ตาฬิสาว - ที่พึงเห็นเสมอด้วยการค้าขายนั้นแล/ วณฺชิชา - การค้าขาย/ ปยุตฺตา - เป็นธรรมที่ประกอบแล้ว/ เลหคามินี - เป็นธรรมที่ให้ถึงซึ่งการขาดทุนโดยปกติ/ โหติ; - ย่อมเป็น/

อัย - นี่/ ปน - ก็/ สารีปุตฺต - ดูก่อนสารีบุตร/ เหตุ - เป็นเหตุ/ อัย - นี่/ ปจฺจโย - เป็นปัจจัย/ เยน - เพราะเหตุใด/ เอวฺมิเรกจฺฉสฺส - อย่างนี้ ของบุคคลบางคน ในโลกนี้/ ตาฬิสาว - ที่พึงเห็นเสมอด้วยการค้าขายนั้นแล/ วณฺชิชา - การค้าขาย/ ปยุตฺตา - เป็นธรรมที่ประกอบแล้ว/ น - หามิได้/ ยถาธิปายา - เป็นธรรมที่มีความประสงค์อย่างไร/ โหติ; - ย่อมเป็น/

อัย โข - นี่แล/ ปน - ก็/ สารีปุตฺต - ดูก่อนสารีบุตร/ เหตุ - เป็นเหตุ/ อัย - นี่/ ปจฺจโย - เป็นปัจจัย/ เยน - เพราะเหตุใด/ เอวฺมิเรกจฺฉสฺส - อย่างนี้ ของบุคคลบางคน ในโลกนี้/ ตาฬิสาว - ที่พึงเห็นเสมอด้วยการค้าขายนั้นแล/ วณฺชิชา - การค้าขาย/ ปยุตฺตา - เป็นธรรมที่ประกอบแล้ว/ ยถาธิปายา - เป็นธรรมที่มีความประสงค์อย่างไร/ โหติ; - ย่อมเป็น/

อัย - นี่/ ปน - ก็/ สารีปุตฺต - ดูก่อนสารีบุตร/ เหตุ - เป็นเหตุ/ อัย - นี่/ ปจฺจโย - เป็นปัจจัย/ เยน - เพราะเหตุใด/ เอวฺมิเรกจฺฉสฺส - อย่างนี้ ของบุคคลบางคน ในโลกนี้/ ตาฬิสาว - ที่พึงเห็นเสมอด้วยการค้าขายนั้นแล/ วณฺชิชา - การค้าขาย/ ปยุตฺตา - เป็นธรรมที่ประกอบแล้ว/ ปราธิปายา - เป็นธรรมที่มีความประสงค์ของบุคคลผู้อื่น/ โหติ”ติ. - ย่อมเป็น”ดังนี้แล/

นวมํ. - ที่ ๙/ [วณฺชิขสุตฺตํ - วณฺชิขสุตฺร/ นิฎฐิตํ - จบแล้ว]/

วณิชาสูตร^๔

ว่าด้วยเหตุให้การค้าขายขาดทุนหรือได้กำไร

[๗๙] สมัยนั้น ท่านพระสารีบุตรเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ถวายอภิวาทแล้วนั่ง ณ ที่สมควร ได้ทูลถามพระผู้มีพระภาคดังนี้ว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อะไรเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้บุคคลบางคนในโลกนี้ประกอบ การค้าขายขาดทุน อะไรเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้บุคคลบางคนในโลกนี้ประกอบการค้าขายไม่ได้กำไรตามที่ประสงค์ อะไรเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้บุคคลบางคนในโลกนี้ประกอบการค้าขายได้กำไรตามที่ประสงค์ อะไรเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้บุคคลบางคนในโลกนี้ประกอบการค้าขายได้กำไรยิ่งกว่าที่ประสงค์”

พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า “สารีบุตร บุคคลบางคนในโลกนี้เข้าไปหาสมณะหรือพราหมณ์ปวารณาว่า “ท่านผู้เจริญ พระคุณเจ้าต้องการปัจจัย นิมนต์บอกเถิด” แต่เขากลับไม่ถวายปัจจัยที่ปวารณาไว้ ถ้าเขาเคลื่อนจากอัทธพานั้น กลับมาสู่ความเป็นมนุษย์นี้ เขาประกอบการค้าขายใด ๆ ก็ย่อมขาดทุน

บุคคลบางคนในโลกนี้เข้าไปหาสมณะหรือพราหมณ์ปวารณาว่า “ท่านผู้เจริญ พระคุณเจ้าต้องการปัจจัย นิมนต์บอกเถิด” แต่เขาถวายปัจจัยที่ปวารณาไว้ไม่ตรงตามที่สมณะหรือพราหมณ์ประสงค์ ถ้าเขาเคลื่อนจากอัทธพานั้นมาสู่ความเป็นมนุษย์นี้ เขาจะประกอบการค้าขายใดๆ ก็ไม่ได้กำไรตามที่ประสงค์

บุคคลบางคนในโลกนี้เข้าไปหาสมณะหรือพราหมณ์ปวารณาว่า “ท่านผู้เจริญ พระคุณเจ้าต้องการปัจจัย นิมนต์บอกเถิด” เขาถวายปัจจัยที่ปวารณาไว้ตามที่สมณะหรือพราหมณ์ประสงค์ ถ้าเขาเคลื่อนจากอัทธพานั้นมาสู่ความเป็นมนุษย์นี้ เขาจะประกอบการค้าขายใดๆ ก็ได้กำไรตามที่ประสงค์

บุคคลบางคนในโลกนี้เข้าไปหาสมณะหรือพราหมณ์ปวารณาว่า “ท่านผู้เจริญ พระคุณเจ้าต้องการปัจจัย นิมนต์บอกเถิด” เขาถวายปัจจัยที่ปวารณาไว้ยิ่งกว่าที่ สมณะหรือพราหมณ์ประสงค์ ถ้าเขาเคลื่อนจากอัทธพานั้นมาสู่ความเป็นมนุษย์นี้ เขาจะประกอบการค้าขายใด ๆ ก็ได้กำไรยิ่งกว่าที่ประสงค์

สารีบุตร นี่แลเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้บุคคลบางคนในโลกนี้ประกอบการค้าขายขาดทุน และไม่ได้กำไรตามที่ประสงค์

นี่แลเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้บุคคลบางคนในโลกนี้ประกอบการค้าขายได้กำไรตามที่ประสงค์ และได้กำไรยิ่งกว่าที่ประสงค์”

วณิชาสูตรที่ ๙ จบ

^๔ อัง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๗๙/๑๒๔-๑๒๕.

๔. สรุป

การประกอบธุรกิจการค้าขาย หรือลงทุน ล้วนสัมพันธ์กับบุญกรรมที่เคยทำไว้ในอดีตเช่นกัน ถ้าอดีตที่ดีเยี่ยม เกื้อหนุนปัจจุบันให้ดี เรื่องการค้าการลงทุนได้ผลกำไรขาดทุนนี้ พระพุทธเจ้าได้ตรัสเฉลยท่านพระสารีบุตรว่า

บางคน เข้าไปหาสมณะหรือพราหมณ์ปวารณาว่า “พระคุณเจ้าต้องการปัจจัย นิมนต์บอกเถิด” แต่เขากลับไม่ ถวายปัจจัยที่ปวารณาไว้ ถ้าเขาเคลื่อนจากอรรถภาพนั้น กลับมาสู่ความเป็นมนุษย์นี้ เขาประกอบการค้าขายใด ๆ ก็ย่อม ขาดทุน

บางคน ถวายปัจจัยที่ปวารณาไว้ แต่ไม่ตรงตามที่สมณะหรือพราหมณ์ประสงค์ ถ้าเขาเคลื่อนจากอรรถภาพนั้น มา เกิดเป็นมนุษย์ เขาจะประกอบการค้าขาย ก็ไม่ได้กำไรตามที่ประสงค์

บุคคลบางคน ถวายปัจจัยที่ปวารณาไว้ ตามที่สมณะหรือพราหมณ์ประสงค์ ถ้าเขาเคลื่อนจากอรรถภาพนั้น มาสู่ ความเป็นมนุษย์นี้ เขาจะประกอบการค้าขาย ก็ได้กำไรตามที่ประสงค์

บุคคลบางคน ถวายปัจจัยที่ปวารณาไว้มากกว่าที่ สมณะหรือพราหมณ์ประสงค์ ถ้าเขาเคลื่อนจากอรรถภาพนั้น มา สู่ความเป็นมนุษย์นี้ เขาจะประกอบการค้าขาย ก็ได้กำไรยิ่งกว่าที่ประสงค์

๕. ข้อคิดตามหลักธรรม

การรักษาความสัตย์สุญในการถวายปัจจัยมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยมีโทษและอานิสงส์ที่ชัดเจน ดังนี้

โทษในการไม่รักษาความสัตย์สุญ

การรับปากพระสงฆ์ว่าจะถวายปัจจัย แต่ไม่ได้ทำตามสัญญา ส่งผลเสีย ดังนี้:

๑. ทางจิตใจ : การไม่ทำตามสัญญาที่ตั้งใจจะทำ อาจทำให้รู้สึกผิดหวังในตัวเอง รวมถึงการสร้างกรรมไม่ดี ส่งผลต่อจิตใจที่ไม่สงบ

๒. ผลทางธุรกิจ : การกระทำความผิดกล่าวอ้างทำให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตในชาติต่อไป โดยเฉพาะในเรื่องของ การค้าและธุรกิจ ซึ่งหากไม่รักษาความสัตย์สุญ อาจส่งผลให้พบกับความล้มเหลวในการขายหรือขาดทุนในระดับที่รุนแรง

๓. เสื่อมเสียบุญบารมี : การไม่รักษาความสัตย์สุญอาจทำให้บุคคลนั้นเสื่อมเสียบุญบารมีในสังคม เพราะการไม่ ยึดถือคำพูดของตนเอง เป็นการแสดงถึงการขาดความรับผิดชอบ

อานิสงส์ในการรักษาความสัตย์สุญ

๑. การเสริมสร้างจิตใจ : เมื่อทำตามสัญญา จะรู้สึกถึงความภาคภูมิใจในตัวเอง สร้างความสุขและความสงบ ให้กับจิตใจ

๒. ผลทางธุรกิจที่ดี : ความสม่ำเสมอในการปฏิบัติธรรมและการรักษาความสัตย์สุญจะส่งผลให้การค้าขายมี กำไร การดูแลธุรกิจด้วยความตั้งใจและศีลธรรมมักจะทำให้เกิดผลดีในด้านเศรษฐกิจ

๓. การสร้างบุญกุศล : เนื่องจากการถวายปัจจัยจะถือเป็นการสร้างบุญกุศล ส่งผลให้ผู้ทำมีสุขภาพดี มีโอกาส เจริญรุ่งเรืองในชีวิต และได้รับผลบุญที่เป็นมหาศาลในชาตินี้และชาติถัดไป